

Ohjelmistopatentit ja Patenttistrategiat

Tietotekniikkaoikeus

Aura Soininen

2005

HELSINKI
INSTITUTE FOR
INFORMATION
TECHNOLOGY

Kertaus edelliseltä luennolta

- Tietokoneohjelmat patentoitavissa kuten muutkin keksinnöt.
 - teollinen käyttökelpoisuus
 - tekninen luonne:
 - ratkaisee teknisen ongelman, ohjelmalla on tekninen (lisä)teho, toteutuksessa käytetään teknisiä komponentteja (tietokone), ratkaisuun päätyminen on edellyttänyt teknisiä pohdintoja.
 - laite-, menetelmä- ja tuotevaatimukset hyväksytään.
 - lähdekoodia ei pääsääntöisesti liitetä hakemukseen
 - uutuus
 - keksinnöllisyys

Keksinnöllisyys (2)

- EPO: arvio ns. ongelma-ratkaisu mallin avulla:
 - Ensin määritetään ns. lähin julkaisu, jonka jälkeen tekninen ongelma määritetään objektiivisesti, lopulta aineistoja vertaillaan ja pohditaan päätyisikö alan ammattimies patenttivaatimusten kuvaamaan ratkaisuun (ei olisiko voinut päätyä)
 - Mikäli ei ratkaise teknistä ongelmaa vaan keksintö kohdistuu esim. parempaan kirjanpitojärjestelmään, se ei ole keksinnöllinen
- Keksinnöllisyyttä arvioitaessa on mahdollista yhdistää useita viitejulkaisuja, jos tähän on perusteita.

Keksinnöllisyys (3)

- Keksinnöllisyysvaatimuksen täyttymisen arviointi on aina tapauskohtaista. Joitakin linjavetoja keksinnöllisyyttä puoltavista ja sen puuttumista osoittavista seikoista voidaan kuitenkin tehdä (ns. objektiiviset arviointiperusteet). Näitä ovat:
 - Odottamaton tekninen vaikutus
 - Tekninen edistysaskel
 - Alalla vallinneiden ennakkoluulojen voittaminen
 - Keksinnön kaupallinen menestys

Patentin anatomia (1)

- Patenttihakemus/patentti sisältää
 - Keksinnön yleisen kuvauksen
 - Selitysosan:
 - kerrotaan mihin alaan keksintö liittyy
 - määritetään tunnettu tekniikan taso
 - esitetään olemassa oleva tekninen ongelma
 - kerrotaan miten patentissa kuvattu ratkaisu ratkaisee ko. ongelman ja
 - kuvataan ratkaisun etuja
 - annetaan esimerkkejä käytännön sovelluksesta ja teollisesta hyödynnettävyydestä.

Patentin anatomia (2)

– Vaatimusosan:

- Tärkein osa! Määrittää suojan kohteen.
- johdanto, jossa kerrotaan yleisesti, mihin keksintö liittyy
- Tunnettu siitä, että...
- Itsenäisiä ja epäitsenäisiä vaatimuksia.
 - Epäitsenäinen viittaa itsenäiseen vaatimukseen, mutta lisää uuden piirteen.
- Keksinnöt jaetaan
 - tuote-,
 - laite-,
 - menetelmä- ja
 - käyttöryhmiin sekä
 - yhdistelmäkeksintöihin

Patentin anatomia (3)

- Piirustukset
- Tiivistelmä
- Hyvän hakemuksen laatiminen vaativaa
- Hakemuksessa avustaa patenttiasiamies
- Patentointiprosessi kestää 2-4 vuotta.
- Patentin myöntämisen jälkeen alkaa kulua 9 kk väiteaika.

Patentinhaltijan suoja

- Patentin suoja-aika (20 v) alkaa jo patenttihakemuksen jättämisestä. Oikeusvaikutukset ovat kuitenkin sidoksissa patentin myöntämiseen.
 - Vahingonkorvausta ja hyvitystä voi hakea takautuvasti patenttihakemuksen julkistamishetkestä alkaen.
 - Loukkaavan toiminnan pysäyttäminen kirjallisuudessa esitettyjen tulkintojen mukaan on rajoitetusti mahdollista jo hakemuksen perusteella, mikäli on todennäköistä, että hakemus menee läpi.
- Hakemusvaiheessa oleva ja vasta myönnetty patentti (väiteaikaa vielä jäljellä) on riskialtis väitteille. Käytännössä väitteitä tehdään harvoin.

Patentinhaltijan yksinoikeus (1)

- Patentinhaltijalla on oikeus kieltää muita loukkaamasta patentissa kuvattua keksintöään välittömästi tai välillisesti. (PatL 3§)
- Välitön patentinloukkaus: Ilman patentinhaltijan lupaa kukaan ei saa käyttää keksintöä hyväksi;
 - Valmistamalla (vs. korjaus, rekonstruointi)
 - Tarjoamalla (millä tavoin tahansa tapahtuva markkinointi)
 - Saattamalla vaihdantaan (myynti, lainaus, vuokra)
 - Käyttämällä patentoitua tuotetta
 - Tuomalla maahan tai
 - pitämällä hallussaan tällaista tuotetta em. tarkoitusta varten

Patentinhaltijan yksinoikeus (2)

- Käyttämällä patentoitua menetelmää
- Tarjoamalla menetelmää käytettäväksi (tässä maassa)
- saattamalla patentoidulla menetelmällä valmistetun tuotteen vaihdantaan, käyttämällä sitä tai tarjoamalla tällaista tuotetta.
- Välillinen patentinloukkaus:
 - Keksinnön käyttämiseksi soveltuvan välineen tarjoaminen tai toimittaminen sellaiselle, jolla ei ole oikeutta keksinnön hyväksikäyttöön.
 - Oltava keksinnön käyttämisen kannalta olennainen osa
 - Mala fide -edellytys (tietoisuus välineen soveltuvuudesta keksinnön käyttämiseen).

Patentinhaltijan yksinoikeus (3)

- Poikkeukset patentinhaltijan yksinoikeudesta:
 - Epäammattimainen hyväksikäyttö
 - Laajempi ilmaisu kuin “elinkeino toiminnassa”. Kattaa mm. “yksityisesti” valmistetut keksinnöt, joita hyödynnetään yrityksissä sekä keksinnön käytön julkisesti muussa kuin voitontavoittelutarkoituksessa (käyttö esim. sairaaloissa tai kouluissa).
 - Ammattimaisesta toiminnasta on kuitenkin kysymys ainakin silloin, kun keksintöä hyödynnetään voitontavoittelutarkoituksessa.

Patentinhaltijan yksinoikeus (4)

– Konsumoituminen

- Patentinhaltijan suostumuksella vaihdantaan saatetun tuotteen maahantuontia ETA-alueelta ei voi estää.
- Vaihdantaan saatetun tuotteen hyväksikäyttö mahdollista vapaasti, saa luovuttaa edelleen, korjata jne.

– Kokeilutoiminta

- Keksintöä koskevat kokeet sallittuja myös elinkeinotoiminnassa, muuhun kuin yksityiseen tarkoitukseen tehtyinä.
- Reverse engineering on patenttilain nojalla sallittua! (vrt. Tekijänoikeus)

Patenttisuojaan laajuus (1)

- PatL:ssa omaksuttu lähtökohta on, että patentin suoja-alan laajuus määräytyy patenttivaatimusten perusteella. Vaatimusten tulkinnassa voidaan käyttää apuna selitystä ja piirustuksia.
- Patentin suoja-ala määräytyy viime kädessä tuomioistuimessa, jossa myönnettyä patenttia verrataan loukkaavaksi väitettyyn, konkreettiseen menetelmään tai laitteeseen.

Esimerkki: Moppi

- Vastaajan puhdistusosa oli kantajan osan tapaan varustettu kahvalla ja sopi kantajan puhdistuslaitteen kehikko-osaan ollen siitä samaan tapaan irrotettavissa.
- Vastaajan osa oli kuitenkin siinä määrin väljä kantajan osaan nähden, että mainittu osa voitiin kahvasta vetämällä irrottaa kehikosta ilman, että kiristin painuu kehikkoa vasten.
- Tuo osa ei siten täytä patenttivaatimusten määräystä, jonka mukaan kehikon olleessa sijoitettuna puhdistusosaan kiristin on järjestetty kiinnittämään puhdistusosa kehikkoon painamalla kehikkoa mainittua osaa vasten.
- RO: Ei loukkaa.

Patenttisuojan laajuus (2)

- Patentilla ei voida suojata sellaista, mikä ei ole uutta tai keksinnöllistä. Usein patentinloukkausoikeudenkäynneissä vedotaan siihen, että jokin on patentinhakuhetkellä kuulunut tekniikan tasoon.
 - HO S 1986/58. Raastuvanoikeus oli tullut jutussa esitetyn näytön perusteella ja ottaen huomioon teknillisten asiantuntijoiden lausunnot siihen lopputulokseen, etteivät sellaiset naulausvälineet, joita vastaaja oli myöntänyt valmistaneensa, kuuluneet kysymyksessä olevan patentin suojapiiriin, sillä ne olivat tunnettuja jo ennen ao. patentin hakemispäivää. HO pysytti RO:n päätöksen.

Patenttisuoja laajuus (3)

- Patentinhaltija vetoaa puolestaan usein siihen, että vaikka loukkaavaksi väitetty laite/menetelmä ei ole täysin samanlainen kuin patenttivaatimuksissa on kuvattu, se eroaa tästä vain tietyn ekvivalentin ratkaisun osalta.
- Suomessa tuomioistuimet suosivat sanamuodon mukaista tulkintaa, eikä ekvivalenssioppiin ole vedottu päätösten perusteluissa.

Loukkauksen seuraukset

- Keksinnön käytön lopettaminen
 - Tuomioistuin voi kieltää loukkaajaa jatkamasta tai toistamasta tekoaan.
- Vahingonkorvaus
 - Kohtuullinen käyttökorvaus (lissenssimaksu)
 - Muu patentinloukkauksesta mahdollisesti aiheutunut vahinko.
 - Edellyttää tuottamusta tai tahallisuutta
 - Täysi korvaus
 - Vilpittömässä mielessä olleelle kohtuullinen korvaus
 - Mahdollista vaatia vain 5 edeltävältä vuodelta

Patenttistrategia (1)

- Patenttistrategiassa on kysymys siitä, miten patentteja voidaan hyödyntää yrityksen liiketoimintaa tukevalla tavalla siten, että yritys tuottaa paremmin (lisää rahaa) tai sen riskejä vähennetään.
 - Patenttien merkitys sinänsä on erilainen eri aloilla, ja eri maissa, ja patenttien rooli on myös erilainen eri yrityksissä (teknologiayritykset (edelläkävijät/seuraajat), palveluntarjoajat).
- Patenttistrategiaan kuuluvat ne (pitkántähtäimen) *tavoitteet*, joita patentoinnilla/patentoimattomuudella pyritään saavuttamaan sekä suunnitelma siitä, miten asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa.

Patenttistrategia (2)

- Patenttistrategia on lähtökohtaisesti yhteydessä yrityksen liiketoimintastrategiaan.
 - Mitä suurempi merkitys patenteilla on yrityksen liiketoiminnassa, sitä kiinteämpi tämä yhteys on.
 - Suuret muutokset liiketoimintastrategiassa vaikuttavat patenttistrategiaan (onko yritys edelläkävijä vai seuraaja, liiketoiminta-alueet jne).
- Patenttistrategia on osa IPR-strategiaa ja perinteisesti yhteydessä yrityksen teknologiapolitiikkaan.

Patenttistrategia (3)

- Patenttistrategiassa saatetaan ottaa kantaa mm. uusien keksintöjen patentointia koskevaan menettelyyn, patenttien huomiointiin sopimusneuvotteluissa, loukkauseurantaan ja mm. vakuutuksen käyttämiseen riskien hallinnan keinona.
- Suomen IT-sektorilla patentointi on uutta ja strategiseen ajatteluun ollaan vasta heräämässä. Monilla yrityksillä varsinaista patenttistrategiaa ei ole.
- Yhdysvalloissa patenttistrategian koetaan olevan merkittävä, pakollinen osa yritysten liiketoimintaa. Hyvä patenttistrategia voi tuottaa merkittävää kilpailuetua yritykselle.

Patenttistrategioiden jaottelu (1)

- Patenttistrategiat voidaan jaotella hyökkävään ja puolustavaan patenttistrategiaan sekä mahdollisesti ns. vaihdannalliseen strategiaan ja nollastrategiaan.
- Hyökkäävä patenttistrategia:
 - Pyrkimyksenä edistää yrityksen omaa liiketoimintaa patenttien avulla: lisää rahaa!
 - estetään muilta markkinoilla menestyvän teknologian käyttö ja lisätään patentoimalla kilpailijoiden jäljittely- ja patentinkiertämiskustannuksia. Yritys voi saada monopolihyödyn keksinnöstään/erilaistumiselta.
 - voiton tavoittelu lisensoimalla patenteja/teknologiaa muille yrityksille + aktiivinen ulkoisten resurssien hankkiminen
 - Edellyttää aktiivista loukkausvalvontaa

Patenttistrategioiden jaottelu (2)

- Puolustava patenttistrategia:
 - Yritys pyrkii minimoimaan muiden patenttistrategioiden vaikutuksen omaan liiketoimintaansa.
 - Oma toimintavapaus turvataan patentoimalla laaja-alaisesti (oma avianteknologia, vaihtoehtoiset toteutustavat, parannukset) ja turvaamalla siten yrityksen neuvotteluasema ja estämällä tällä tavoin muita yrityksiä rajoittamasta yrityksen toimintaa.
 - Vaihtoehtona myös esim. puolustava keksintöjen julkaiseminen.

Patenttistrategioiden jaottelu (3)

- Vaihdannallinen patenttistrategia:
 - Patentit kohottavat yrityksen markkina-arvoa
 - Patentit ovat yleisesti käytetty yritysten aineettomien resurssien mittari, teknologiayhteiskunnassa varsin arvostettu sellainen.
 - Pienille yrityksille merkityksellistä rahoituksen hankinnassa
 - Suuremmillekin yrityksille viestii innovatiivisuudesta ja patenteja saatetaan korostaa esimerkiksi sijoittajaviestinnässä.

Patenttistrategioiden jaottelu (4)

- Nollastrategia
 - Patenteilla ei ole merkitystä edes kaikkien teknologiayritysten näkökulmasta
 - Esimerkiksi silloin,
 - kun tuotekehityssyklit ovat lyhyet (patentin hakuprosessi kestää 2 – 4 vuotta).
 - kun teknologia ostetaan muualta
 - kun kehitystyö on asiakaskeskeistä
 - kun muu suoja riittää
 - kun muilla markkinoilla toimivilla yrityksillä ei ole patenteja
 - Pienet yritykset ottavat usein riskin siitä, että loukkaavat muiden yksinoikeuksista.

Patentointistrategiat (1)

- Mitä patentoidaan?
 - Oman liiketoiminnan kannalta keskeiset patentoimiskelpoiset keksinnöt
 - Patenteilla suojattua teknologiaa käytetään mahdollisesti omassa liiketoiminnassa tai sillä on lisensointipotentiaalia
 - Mahdollisimman laaja-alaiset keksinnöt, joilla on markkinapotentiaalia pitkään. (yli 5 vuotta)
 - IT-sektorilla nopeat tuotesykliä vähentävät patenttien tarkoituksenmukaisuutta.
 - Pienet parannukset jne. suoja-alaltaan suppeita
 - Keksinnöt, joiden salassapito vaikeaa ja joiden loukkaamista on helpohkoa valvoa.

Patentointistrategiat (2)

- Muiden yritysten liiketoiminnan kannalta keskeiset keksinnöt (neuvotteluaseman turvaaminen, resurssien hankkiminen yritykselle)
- Patenteilla ei yleensä ole itseisarvoa (poikk. statusarvo). Tärkeää, että patentilla on yhteys jonkun kassavirtaan.
- Miten patentoidaan?
 - Yleensä tavoitteena mahdollisimman laaja suojapiiri
 - Hakemukseen mukaan kaikki mahdolliset tavat toteuttaa ko. asia. (vaikeuttaa patentin kiertämistä)
 - Suppea suojapiiri saattaa olla riittävä esimerkiksi silloin, kun patentti koskee standardoitua teknologiaa.

Patentointistrategiat (3)

- Yleensä lähdetään liikkeelle yhdellä hakemuksella, jossa useita itsenäisiä patenttivaatimuksia. Hakemus voidaan jakaa myöhemmin.
 - Minimoidaan kustannuksia.
- Usean patentin taktiikkaa kannattaa käyttää, mikäli patentoitavuus on kyseenalainen, eivätkä kustannukset ole ongelma. Suoja ei tällöin ole riippuvainen ainoastaan yhdestä patentista.
- Yksi tuote sisältää monissa tapauksissa useita keksintöjä. Tällöin patentoidaan joko tuotteen ydin tai suojataan se monilla patenteilla (patenttisalkun rakentaminen).
- Mikäli kysymyksessä on yrityksen kannalta merkittävä keksintö, myös pienemmät keksintöön liittyvät parannukset kannattaa suojata.

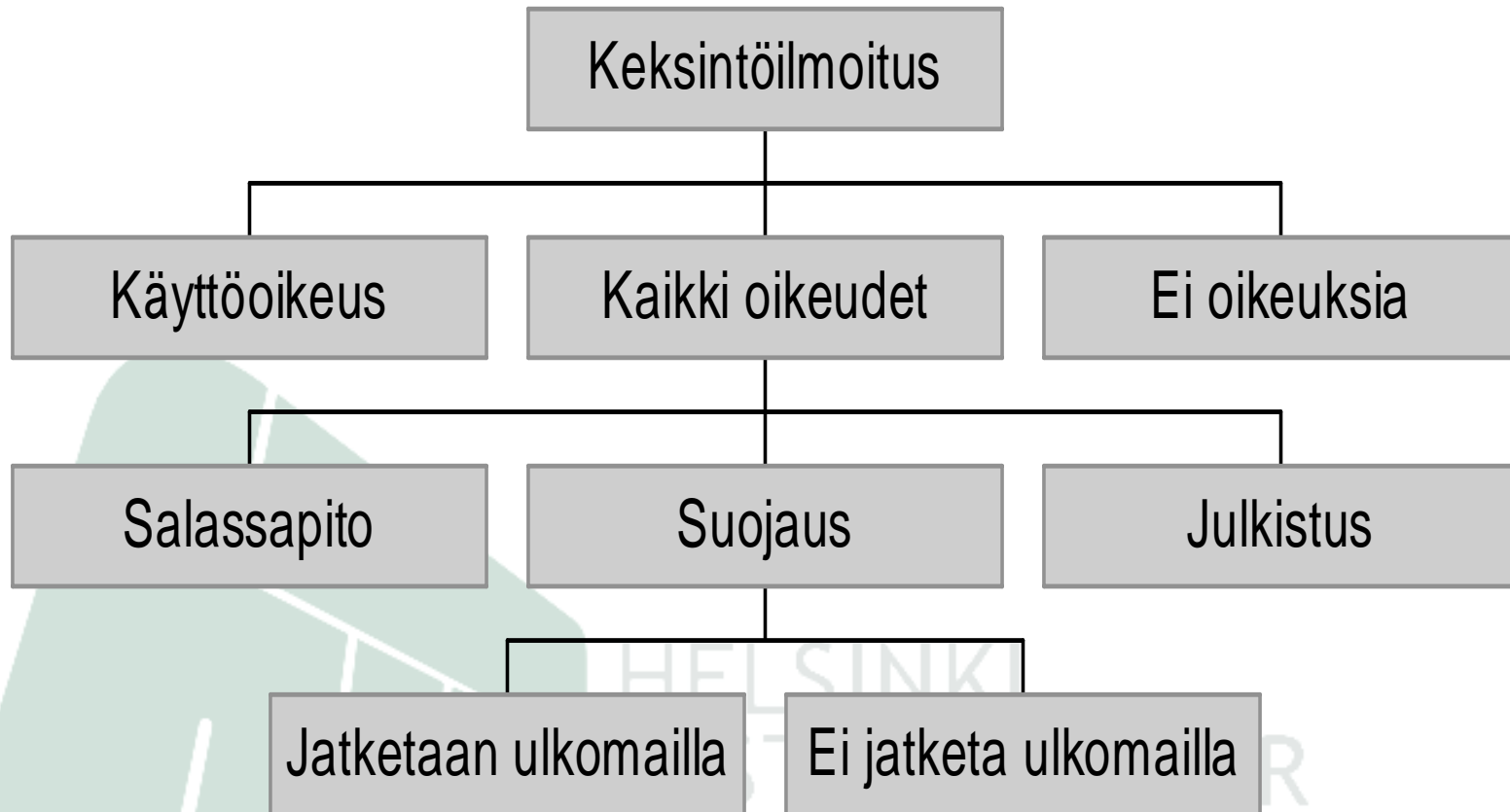
Esimerkki Japanilaisesta piiritystaktiikasta

- Mitsubishi patentoi Fusion Systemsin avainteknologian ympärille (noin 300 patenttia) ja yritti tällä tavoin hankkia itselleen oikeuden käyttää Fusion Systemsin patenttia.
- Fusion Systems ei kuitenkaan suostunut ristiinlisensointiin.

Patentointistrategiat (4)

- Missä patentoidaan?
 - Lähtökohtana yrityksen kannalta tärkeimmät liiketoiminta-alueet nyt ja tulevaisuudessa. Myös kilpailijoiden tehtaiden sijaintiin kannattaa kiinnittää huomiota.
 - Valvonnan vaikeus, oikeudenkäyntikustannukset ja tuomioiden täytäntöönpanon ongelmallisuus huomioon.
 - Suoja on usein riittävä, vaikkei patenttia kaikissa maissa haettaisikaan (kansainvälistyminen, internet).
 - Maavalinnassa huomioidaan lisensointipotentiali.
 - Patentoinnin laajuus sidoksissa keksinnön merkitykseen.

Patentointiin liittyvät päätökset, koonto

Patenttien hyödyntäminen: Omassa käytössä olevan teknologian suojaaminen

- Patenttilainsäädännön lähtökohtana on antaa keksijälle yksinoikeus keksinnön hyväksikäyttöön vastineeksi keksinnön julkistamisesta. Tällä tavoin keksijä saa tuottoa T&K-investoinneilleen (monopolihyöty).
 - Käytännössä patentoinnilla ei IT-sektorilla saavuteta tällaista erilaistumisen tuomaa kilpailuetua usein. Tämä johtuu mm. siitä, että tuotteiden monimutkaistuesssa yksi yritys harvoin kontrolloi kaikkia tiettyyn tuotteeseen/teknologiaan liittyviä patenteja.
 - Tällaisen kilpailuedun saaminen edellyttäisi laajan patenttisalkun rakentamista (yksi tuote/monta keksintöä) vrt. lääketeollisuus.

Esimerkki patenttien turvaamasta monopolista (XEROX)

- Xeroxin elektrostaattista kopiointia koskevat peruspatentit menivät umpeen vuosi kopiokonemallin 914 (vuonna 1960) tuomisesta markkinoille. Xerox oli kuitenkin luonut ”patenttitiheikön” kopiokoneensa ympärille (noin 1700 patenttia).
- Xerox hyödynsi itse PPC-tekniikkaa (plain paper copying) ja lisensoi 2%:n rojaltilla ne patentit, jotka koskivat CPC-tekniikkaa (coated paper copying). Lisensoi myöhemmin myös PPC-tekнологiaan liittyviä patenteja, mutta ylikorkeilla hinnoilla.
- 1970-luvulla antitrust-syyte, FTC.

Teknologian lisensointi (1)

- Patentointi ei takaa kaupallista menestystä, eikä teknologian kehitys useinkaan etene ajateltuun suuntaan -> patentit saattavat olla hyödyttömiä omassa käytössä olevan teknologian suojaamistarkoituksessa.
- Lisensointi voi olla vaihtoehto teknologiasta/patenteista luopumiselle.
 - Teknologialisenssi voi sisältää mm. patenteja, tekijänoikeuksia, tietotaitoa, liikesalaisuuksia, tavaramerkkejä.
- Yritykset lisensoivat muille mm. sellaista teknologiaa, jota eivät itse hyödynnä.

Teknologian lisensointi (2)

- Lisensointi on myös tehokas keino laajentaa yrityksen toimialaa
 - omassa käytössä olevan teknologian lisensointi yrityksille, jotka toimivat eri markkina-alueella, tai segmentillä, jolla yritys ei itse kilpaile.
 - ulkoistaminen: valmistajat, jakelijat jne.
 - Komplementaariset tuotteet ja palvelut mm. rajapintoihin liittyvä lisensointi.
- Lisenssisopimuksessa voidaan varata käyttöoikeus niihin parannuksiin, joita lisenssin saaja tuotteeseen mahdollisesti tekee.

Teknologian lisensointi (3)

- Teknologiyritykset lisensoivat sisään ennen kaikkea muuta kuin avainteknologiaa. Monet yritykset mieluummin ostavat koko yrityksen/patentit kuin lisensoivat (kontrolli).
- Teknologiamarkkinat ovat avautumassa. On yrityksiä, joiden koko liiketoiminta perustuu teknologian lisensointiin (eivät valmista lainkaan tuotteita) Patenteilla on merkittävä rooli teknologian lisensoinnissa.

Pelkkien patenttien lisensointi

- Myös pelkkiä patenteja voidaan lisensoida. Tällöin lisenssin saaja saa ainoastaan käyttöoikeuden patentissa kuvattuun keksintöön.
- Pelkkiä patenteja lisensoidaan ennen kaikkea silloin, kun yritys on kehittänyt teknologian itsenäisesti, mutta loukkaa jonkun patenttia.
- Patenttien lisensointi (osana teknologialisensointia + sellaisenaan) on nouseva trendi:
 - Yhdysvalloissa lisensointitulot ovat lisääntyneet vuodesta 1990 vuoteen 1999 mennessä 4000%.
 - Suurin osa lisensoinnista tapahtuu kemianteollisuudessa, ohjelmistoteollisuudessa, sähkö- ja metalliteollisuudessa, lääke- ja biotieteiden puolella. Johtavia lisensoijia ovat muun muassa Intel, IBM, Lucent Technologies, HP, Merck, Monsanto sekä DuPoint.

Patenttien lisensointi Suomessa

- Suomalaisissa yrityksissä vain murto osa patentoiduista keksinnöistä sisältyy yritysten käytössä oleviin teknologioihin/tuotteisiin. Tästä huolimatta yritykset lisensoivat patentejaan laiskasti.
- Suurin osa Suomalaisista ICT-sektorin yrityksistä on kuitenkin harkinnut lisensointitoiminnan lisäämistä. Lisensoinnista aiheutuvat kulut hyötyihin verrattuna ovat kuitenkin suuret.

Ristiinlisensointi

- Transaktiokustannusten lisäksi (mm. sopimuskomppanin etsimisen kustannukset, matkustamis- ja neuvottelukulut) lisensoinnin ongelmana on se, että teknologian ja patenttien arvoa on usein vaikea määrittää.
- Ristiinlisensoinnissa transaktiokustannukset ovat pienemmät. Ristiinlisensointia hyödyntävät ennen kaikkea suuret yritykset, joilla on paljon patenteja ja joiden toiminta on vahvasti sidoksissa muihin alalla toimiviin yrityksiin.
- Yleensä syynä toimintavapauden turvaaminen, patentinloukkausten ”sovittelu”.
 - Puolustavan patenttistrategian ongelmana yritykset, jotka eivät itse valmista tuotteita.

Patentit osana standardia (1)

- Patentinhaltijan oikeus kieltää muita käyttämästä keksintöä voi olla ristiriidassa avoimen standardoinnin päämäärän kanssa.
 - Patenteilla saattaa olla negatiivinen vaikutus: Kaikki standardointijärjestöt eivät suhtaudu suopeasti patentoidun teknologian valitsemiseen standardiksi.
- Mikäli patentoitu teknologia sisältyy standardiin (pakollisiin ominaisuuksiin), eikä lisenssi ole rajoittivapaa, patentinhaltija saa lisensointituloja.
 - yleensä lisensoitava kohtuullisilla ja syrjimättömillä ehdoilla (RAND) -> tulkintaongelmana, mitä tämä sitten tarkoittaa

Patentit osana standardia (2)

- Jos tuote sisältää useita standardoituja teknologioita, sen valmistuskustannukset saattavat nousta huomattaviksi pelkästään lisenssimaksujen vuoksi (rojaltit).
 - Ristiinlisensoinnin mahdollisuus vähentää kustannuksia
- Ongelmallista standardoinnin kannalta on, etteivät kaikki patentit tule välttämättä ilmi standardointimenettelyn kuluessa.
 - Yleensä yritykset pyrkivät toimimaan standardointijärjestöjen patenttiohjeiden mukaan.
 - Patent policyt ohjaavat menettelyä
 - Kolmansien osapuolten patentit

Patenttien statusarvo

- Vaikka patentit ovat yleisesti käytetty yritysten aineettomien resurssien mittari, Suomessa niitä hyödynnetään markkinoinnissa varsin vähän. Sijoittajaviestinnässä patenteja saatetaan sen sijaan korostaa.
- IT-yritykset eivät haastattelujen perusteella juurikaan kiinnitä huomiota patenteihin yritysostoja suunnitellessaan.
- Myös patenttien lisensoinnilla saattaa olla merkitystä yrityksen statuksen kannalta: Sijoittajille lisensointi voi olla merkki sijoittajille siitä, että yrityksen innovaatioilla on kysyntää markkinoilla ja yritys hyödyntää patentejaan.

Patenttien välillinen vaikutus

- Keksijöitä palkitsemalla pyritään lisäämään työntekijöiden innovatiivisuutta. Palkitseminen voi olla rahallista tai perustua mahdollisimman suureen julkisuuteen (keksijän status).
- Korvauksen perusteet on usein määritelty TSK-ohjesäännössä. Korvaukset on yleensä porrastettu.
- Keksintöilmoituksilla on merkitystä myös keksintöjen dokumentoinnissa.

Patenttihakemuksen hyödyntäminen

- Patenttia voidaan hyödyntää, vaikka se olisi vasta hakemusvaiheessa.
- Yritykset reagoivat kuitenkin harvemmin pelkkien patenttihakemustensa loukkauksiin, sillä tämä on riskialtista.
- Pelkällä hakemuksella voi olla ratkaiseva merkitys rahoituksen hankkimisessa. Se saattaa olla myös keino ”pelotella” kilpailijoita.
- Kun patenttia on haettu, keksinnöstä voidaan keskustella vapaasti ilman pelkoa siitä, että neuvottelukumppani jäljittelee keksinnön tai patentoin sen itse. On kuitenkin huomattava, että niin kauan kun hakemusta ei ole julkaistu, se on ainoastaan uutuu-
den este.

Patenteista luopuminen

- Alalla, jossa tekniikan kehitys on nopeaa, myös patentit menettävät nopeasti merkityksensä. Tällöin patenteista on luonnollista luopua.
- Patenttien tarpeellisuus olisi hyvä arvioida vuosittain. ”Korvamerkintä” auttaa arvioinnissa.
- Tosiasiassa luopumispäätökset ovat vaikeita, eikä niitä yleensä tehdä ilman kustannuspaineita.
- Monilla yrityksillä on suuri määrä voimassa olevia patenteja, joita ne eivät lainkaan hyödynnä.

Loukkausten välttäminen (1)

- Lähtökohtaisesti muiden yksinoikeuksia tulee kunnioittaa
- Oma toiminta ei saa loukata muiden patenteja, ainakaan tahallisesti.
 - Suurimpana uhkana liiketoiminnan pysäyttäminen
 - Oikeudenkäyntikulut huomattavia (Yhdysvallat 2-2,5 M\$, Suomi 80 – 250 000 euroa)
 - Yhdysvalloissa tahallisesta loukkauksesta voi seurata loukkauksesta 3x vahingonkorvaus.
 - Vakuutus ei yleensä korvaa tahallisesti aiheutettua vahinkoa.

Esimerkki patenttikiistasta Yhdysvalloissa

- Kodakille piittaamattomuus Polaroidin patenteista tuli kalliiksi, kun tuomioistuin totesi sen loukanneen Polaroidin patenteja:
 - 925 miljoonaa dollaria vahingonkorvauksia,
 - 1,5 miljardin dollarin tehtaan sulkeminen,
 - 700 työntekijän irtisanominen ja
 - lähes 500 miljoonan dollarin kulut niiden kameroiden takaisin ostamiseksi, jotka se oli jo ehtinyt myydä kuluttajille vuosina 1976 – 1985.
 - Lisäksi Kodakin oikeudenkäyntikulut lähenivät 100 miljoonaa dollaria (oikeudenkäynti kesti yhteensä 14 vuotta).
 - Tappioksi on laskettava lisäksi T&K-työhön uponneet resurssit.

Loukkausten välttämien (2)

- Mitä suurempi loukkaus- ja oikeudenkäyntiriski on, sitä enemmän loukkausten välttämiseen/riskin vähentämiseen kannattaa kiinnittää huomiota.
 - Kilpailijoiden patenttiportfolioiden kartoitus sekä arvio kilpailijoiden reagointihalukkuudesta.
 - Patenttitietokantojen systemaattinen seuranta
- Mikäli loukkausriski on suuri, olisi hyvä tarkastaa systemaattisesti jossakin (tuotekehityksen) vaiheessa, loukataanko muiden yksinoikeuksia.
 - Käytännön syistä tämä ei välttämättä ole mahdollista (patenttivaatimusten epäselvyys, relevanttien patenttien löytäminen ongelmallista).
- Mikäli loukkaus näyttää mahdolliselta, kannattaa asiasta pyytää ulkopuolisen lausunto.

Yritys loukkaa jonkun patenttia

- Vaihtoehdot, kun loukkaustilanteen havaitaan olevan mahdollinen
 - a) Lisensointi
 - Helpon maksajan mainetta pyrittävä välttämään
 - b) patentin kiertäminen,
 - Voi olla riittävä osoitus siitä, ettei patenttia ole loukattu tahallisesti (USA)
 - c) tuotekehityksen pysäyttäminen,
 - d) piittaamattomuus patentista
 - riskialtista ennen kaikkea silloin, kun yhteydenotto on jo tullut
 - e) Pyrkimys patentin mitätöimiseen (väitteet tai mitätöintikanne)

Patentin loukkausten valvonta

- Muiden toiminta ei saa loukata yrityksen patenteja
- Valvonta helpottuu, mikäli tietoisuus yrityksen omista patenteista on organisaation sisällä laajaa.
- Valvonta luonnollinen osa kilpailijaseurantaa.
- Valvonta keskittyy yleensä keskeisimpiin patenteihin.
- Pyrkimyksenä pysäyttää loukkaava toiminta tai lisensointi
- Reagoitavat
 - Kirje loukkaavalle taholle
 - Yritys/asianajotoimisto lähettää
 - Kanne tuomioistuimessa
 - “Turvaamistoimi”
 - Loukkauskanne

Yhteenveto

- Patenttistrategiassa olisi hyvä ottaa kantaa mm.
 - Patenttien hankintaan (oma patentointi, patenttien ostaminen muilta)
 - Patenttien hyödyntämiseen
 - Patenttien valvontaan ja reagointiin loukkaustilanteissa
 - Patenteista luopumiseen
 - Patenttitoimintaan liittyvien riskien minimoimiseen esimerkiksi vakuutuksin
 - Organisaatioon (vastuut ja kustannukset) sekä perustella, miksi tietyt valinnat on tehty, jotta toimintaa voidaan tarpeen mukaan muuttaa.